

بورس اوراق بهادار و بازار سرمایه، اصلی‌ترین بستر جهت تأمین مالی شرکت‌ها، مدیریت ریسک مالی بنگاه‌های اقتصادی و همچنین بازاری شفاف جهت عرضه کالاها و انرژی با الزامات شفافیت، انصاف و همچنین تحت نظارت مداوم می‌باشد. بیشتر شرکت‌ها به دلایل مزایای حضور در بازار سرمایه، همچون: ۱- سهولت در تأمین مالی از طریق انتشار سهام و سایر اوراق بهادار ۲- استفاده از معافیت‌های مالیاتی ۳- به‌روزرسانی ارزش واقعی شرکت ۴- کسب وجهه، اعتبار و اعتماد عموم ۵- افزایش اعتبار داخلی و خارجی و تأمین مالی ۶- سهولت در استفاده از تسهیلات بانکی و سایر ابزارهای تأمین مالی، تلاش می‌کنند در این بازار حاضر شوند و از مزایای موجود بهره ببرند. در حقیقت بدون وجود منابع مالی کافی، شرکت‌های اقتصادی نمی‌توانند بسیاری از فعالیت‌های خود را به‌درستی اجرا کنند و همین امر موجب صدمه به اقتصاد خواهد شد.

بنابراین با نگاه به وضع موجود بازار سرمایه و بورس، با توجه به عواملی چون حبایی شدن بورس، عدم کارکرد مناسب شرکت‌های کارگزاری بورس، عدم نظارت صحیح بر عملکرد شرکت‌ها و کارگزاران بورس، منشأ وقوع جرایم شدن رانت اطلاعاتی عوامل دخیل در بورس و ارائه خدمت به صاحبان قدرت و ثروت، منتهی نشدن نقدینگی موجود در بورس به تولید و پیشرفت اقتصادی، وضع بازار سرمایه و بورس در حالت مطلوب نمی‌باشد.

با نگاه به وضع موجود و فعلی بازار سرمایه و بورس، فاصله‌ای بین وضعیت موجود و وضعیت مطلوب درک می‌شود و لازم می‌گردد فاصله‌ی بین این دو وضعیت کاهش پیدا کند و در نهایت بازار سرمایه و بورس مطلوب و تراز شکل بگیرد. بنابراین برای رسیدن به وضعیت مطلوب باید این بازار بورس دارای شاخصه‌های سلامت و کارآمدی باشد تا به وضعیت مطلوب نایل شود. بنابراین ضرورت نگارش این نوشته معین می‌گردد، زیرا چالش‌های این نهاد باید رفع گردد تا در مسیر صحیح خود قرار بگیرد. به این جهت در این نوشته، راه‌کارها و راهبردهایی عملی جهت ارتقا و پیشرفت سازمان بورس ارائه می‌شود تا توجه متولیان و افراد تصمیم‌گیر را در این حوزه به این جلب کند تا در تصمیم‌گیری‌ها به این موارد توجه کنند.

لزوم پایش عملکرد کارگزاری‌ها از باب احیای حقوق عامه

حدود ۱۰۸ کارگزاری فعال در بازار سرمایه و بورس در حال فعالیت هستند که از بین آن‌ها تعداد معدودی چون کارگزاری مفید، آگاه و فابری شاکس هستند و تعداد زیادی از کارگزاری‌ها در حالت نیمه تعطیل قرار دارند و رقم کارمزد دریافتی ۵۶ کارگزار دارای مجوز از سازمان بورس زیر یک درصد از کل کارمزدها بوده است و نشان می‌دهد که این تعداد از کارگزاری‌ها فعالیت قابل توجهی ندارند. مجموع کارگزاری‌ها در بورس، برای خرید و فروش سهام، در مجموع حدود ۱ درصد کارمزد از سهام‌دار دریافت می‌کنند اما در ارائه خدمت دچار ضعف‌ها و نقص‌هایی که هستند باعث ضربه زدن به رونق بازار سرمایه و دارایی‌های سهام‌داران می‌شود.

بنابراین اگر کارگزاری‌ها در قبال کارمزد دریافتی اقدامات مناسب را انجام ندهند و کم‌کاری کنند باید با جریمه‌های سنگین رو به رو شوند و مسئولیت جبران خسارت وارده بر سهام‌داران را نیز باید بر عهده آن‌ها قرار دهند تا از کم‌کاری آن‌ها جلوگیری شود. زیرا حقوق عامه سهام‌داران تضییع می‌شود و دادستانی باید از باب احیای حقوق عامه موضوع اصل ۱۵۶ وارد شود.

لزوم شفافیت اطلاعات جهت پیشگیری از فساد و جلوگیری از شکل‌گیری رانت و سوءاستفاده از اطلاعات نهانی در بازار سرمایه

ارزشمندترین کالا در تمام بورس‌های دنیا، اطلاعات است. رانت در بورس هم به اطلاعاتی اشاره دارد که پیش از اطلاع همگانی، امکان کسب درآمدهایی را فراهم می‌کند. بنابراین رانت اطلاعاتی یعنی داشتن اطلاعات نهانی شرکت‌ها و سهام سهام‌داران بورس.

اطلاعات شرکت‌ها و سهام‌داران نباید تنها در اختیار افراد محدودی باشد و همه سهام‌داران به طور یکسان باید بتوانند از اطلاعات آگاه شوند و تصمیم مقتضی را بگیرند؛ بنابراین، سازمان بورس باید تمام شرکت‌ها را به‌ارایه اطلاعات خود به عموم، الزام کند. بنابراین شفافیت در اطلاعات باعث پیشگیری از فساد و عدم وقوع جرایم مختلف در بورس می‌شود؛ زیرا اطلاعات سهام‌داران در دست افراد معدودی نیست که با سوءاستفاده از آن‌ها فساد ایجاد شود.

«اداره پیشگیری و ارتقای سلامت بازار سرمایه معاونت حقوقی سازمان بورس» و «معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضاییه» در زمینه پیشگیری از جرایم بورس می‌توانند نقش مؤثری با توجه به وظیفه ماهیتی خود داشته باشند. به این نحو که با آگاهی‌بخشی و ارتقای دانش عمومی نسبت به بازار سرمایه و شناسایی گلوگاه‌ها و نقاط مفسده‌خیز در بازار سرمایه و ارکان آن، باعث پیشگیری از وقوع جرایم و کاهش آمار تخلفات شوند و امنیت روانی در بین فعالان بازار سرمایه احساس شود.

لزوم برخورد قانونی و قضایی با باندهای ارائه‌دهنده سیگنال‌های کاذب (vip) و مختل‌کننده بازار

برخی از افراد با تأسیس صفحات مجازی در شبکه‌های اجتماعی، با عناوین جذاب و با ارائه تحلیل‌ها و معرفی سهام‌های به‌ظاهر سود ده مردم را به خرید و فروش این سهام‌ها ترغیب می‌کنند در حالی که این ترغیب نه تنها سودی برای مخاطبان ندارد بلکه دامی است پهن‌شده توسط این سیگنال‌دهندگان تا مخاطب را جذب آن سهام کنند یا آن را به فروش ترغیب کنند و زمانی که این ترغیب و تشویق اتفاق افتاد، زمان عملکرد این افراد سیگنال‌دهنده آغاز می‌شود. این افراد با عملکرد خود باعث حبایی شدن بازار و وارد شدن ضربات مالی به سهام‌داران و اقتصاد بورس می‌شوند.

بنابراین ضروری است که سازمان بورس و قوه قضاییه با برخورد با این افراد سیگنال‌دهنده، امنیت خاطر فعالان این حوزه را فراهم کنند و سلامت این بازار را تضمین کنند و در این زمینه می‌توان در سازمان بازرسی کشور، دفتری جهت رصد امور بورسی ایجاد شود و با همکاری نهاد ناظر بورس به مقابله به این افراد سیگنال‌دهنده بپردازند تا از کلاهبرداری این افراد جلوگیری شود؛ زیرا فعالیت‌هایی همچون ارائه تحلیل و مشاوره نیازمند مجوز است که از سوی شرکت‌های مشاوره سرمایه‌گذاری و سیدگردانی انجام می‌شود و این افراد فاقد چنین مجوزی هستند.

لزوم جلوگیری از دستکاری قیمت سهام‌ها و بازیگردانی توسط شرکت‌ها

برخی از شرکت‌ها، قیمت‌های سهام‌های